

Krizden Çıkan Akademik Dersler

Koray Çalışkan

koray.caliskan@boun.edu.tr

LSE (London School of Economics) ve ESRC'nin (Sosyal ve İktisadi Araştırmalar Konseyi) Londra'da kurdukları önemli bir araştırma merkezi var, -Risk ve Regülasyon Analizi Merkezi (CARR). Bu merkez özellikle finansal sistemin regülasyonu konusunda sıklıkla başvurulan dergilerden Risk ve Regülasyon Dergisi'ni çıkarıyor. Yayının son konusu, 2008 Krizi'nin nedenleri ve yapılabilecekler üzerine.

Bu merkezin ilginç bir özelliği var. İktisadi analiz yapan diğer merkezlerin aksine içinde iktisat sosyologlarını da barındırıyor. Derginin 2008 Krizi sayısının Durkheim referansı ile başlamasına şaşırılmamalı. Bütün kontratların kontrat dışı etkenlere dayandığını söyleyen Durkheim gibi dergi editörleri de iktisadi dünyanın iktisat dışı etkenlere bağlı olduğunu yazıyorlar. Kurumsallaşmış sosyoloji her şeyin sosyal olduğunu söylemek dışında ne söylüyor acaba? Bir bakalım.

GÜVEN

Sosyal bilimlerini de içine çeken bu risk analizi çalışmasının 2008 Krizi'ne dair vardığı en önemli sonuç, krizin sistemik bir güven bunalımından kaynaklandığı. Pes! Tembel velet sınıfta kaldığında babasına dönüyor ve "sen bana güvencydin ben başarılı olurum" diyor. "Yahu evladım, ben sana tembel olduğun için güvenmiyorum!"

Analizin sorunu da burada yatıyor. Sanki esas sorun kitlesel bir yanlış bilinç. Kitleler kapitalizme güvenmedikleri için sistem hata veriyor. Yani güvencesek her şey güllük gülistanlık. İnanmayana ruh gelmez demek gibi bir şey.

Peki ya gerçekten türev piyasaların kaderine bizi bağlayan günümüz kapitalizmine güvenmemek için güçlü nedenlerimiz varsa? Ya gerçekten bu illet güvenilmez bir şeyse? CARR sosyologları o konuda suskun.

KRİZİ NASIL AŞMALI?

CARR'ın dergisi güven bunalımını kitlesel bir asimetrik enformasyon yapısına bağlıyor. Böyle seksi sözcüklerle yazınca insan bir şey söylediklerini zanneder. İşin aslı basit. Dünya Bankası'ndan kovulduktan sonra sanki muhalifmiş gibi bir tavır takınan korkunç neoliberal Stiglitz'in söylediklerini söylüyorlar. CARR'a göre, dünyada herkes enformasyona ulaşmak için benzer koşullara sahip değilmiş, yoksul kitleler enformasyona sahip olmadıkları için bankalar tarafından kandırılmışlar, şimdi daha simetrik enformasyona sahip olabilmek için yeni kurumlar kurulmalı, kitlelere daha isabetli bilgi verilmeliymiş ki bu kitleler doğru risk alabilsinler.

Yani dolaylı olarak diyorlar ki CARR gibi merkezlere para akıtmak gerekiyormuş. Onların aslen sosyal de olan iktisadi alanı daha iyi tanıyacak verileri yaratıp tüketicilere sunması krizden çıkmanın yoluymuş.

Geçen hafta yazdığım iki neo-liberalizm yazısında anlattığım, bitmek üzere olan doktora tezinin bulgularının isabetli olduğu bir kere daha ortaya çıkıyor. Heterodoks neo-liberalizm yeni müttefikler arıyor. Neo-liberalizm kendini solda gören sosyologlara olta atmış. CARR sosyologları zokayı ham yapmışlar. Sistemik krizi bilgi meselesine indirgemişler. Kendilerine önem, merkezlerine gelir peydahlamışlar. Bravo!